

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАСЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2023 № 3 (171)

Головний редактор

С. М. Шуміло

Шеф-редактор

С. О. Павленко

Заступники головного редактора

В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко

Відповідальний секретар, науковий редактор

В. В. Шуміло

Випускові редактори

К. Г. Борисенко,
С. Р. Молочко, С. А. Токарев

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Лаєвський,
Р. В. Маньковська, Ю. А. Мицик, О. П. Моця, Г. В. Папакін, Н. Б. Реброва,
О. П. Реєнт, Т. Розен, О. Г. Самойленко, В. А. Смолій,
О. С. Шеремет, С. В. Шуміло

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, П. Кролл, Т. Льоннгрєн,
Є. М. Луняк, С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Є. Остапчук, А. М. Острияко, В. М. Пекарчук,
С. М. Плохій, В. М. Половець, О. А. Прігарін, О. Я. Рахно, Г. Хаусман, В. Г. Ченцова,
О. Є. Черненко, Д. Чишмеджєєв, Н. В. Шліхта, К. М. Ячменіхін

З 02.07.2020 р. журнал включено до **категорії Б**

Переліку наукових фахових видань України,
публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт
зі спеціальностей **032 “Історія та археологія”** і **035 “Філологія”**

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки з обласного бюджету Чернігівської області
в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної
та видавничої сфер Чернігівщини на 2023–2024 роки

Міністерство юстиції України. Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: проспект Миру, 13, кабінет 106, м. Чернігів, 14021, Україна
Телефони для довідок: +38-(050)-282-2075; +38-(63)-255-8821

E-mail: siverian.chronicle@gmail.com

Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua

Новий сайт журналу: sl-journal.com.ua

© Редакція «Сіверянського літопису», 2023

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M. S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T. H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2023 № 3 (171)

Editor-in-Chief

S. Shumilo

Managing Editor

S. Pavlenko

Deputies of the Editor-in-Chief

V. Diatlov,
O. Kovalenko

Executive Secretary, Scientific Editor

V. Shumilo

Technical Editors

K. Borysenko,
S. Molochko, S. Tokariev

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskyyi, R. Mankovska, O. Motsia,
Yu. Mytskyk, H. Papakin, N. Rebrova, O. Reient, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
O. Sheremet, S. Shumylo

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeev, O. Veremeichyk, H. Vertiienko, O. Halenko, V. Diatlov,
Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, P. Kroll, T. Lönnngren, E. Lunyak, S. Liashko,
O. Mavrin, J. Ostapczuk, A. Ostriancko, V. Pekarchuk, S. Plokyh, V. Polovets, O. Prigarin,
O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko, D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta,
K. Yachmenikhin

Since 02.07.2020 this Journal is included in the **category B**
of the List of scientific professional publications of Ukraine,
whose publications are included in the results of dissertations
in specialties **032 “History and Archaeology”** and **035 “Philology”**

Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The journal is published with the regional budget support of Chernihiv region
within the Program
of information and publishing industry development in Chernihiv region for 2023–2024

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media

Series KV № 23837–13677R from 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 13/106 Peace Avenue, Chenihiv, 14021, Ukraine

Phone for reference: +38-(050)-282-2075; +38-(063)-255-8821

E-mail: siverian.chronicle@gmail.com

Old journal site: siver-litopis.cn.ua

New journal site: sl-journal.com.ua

© Editorship of the «Siverian chronicle», 2023

ЗМІСТ

У глиб віків

<i>Павленко С.</i> Розбудова Київської митрополії (формування єпископської команди) у добу гетьмана І. Мазепи	5
---	---

Історія міст і сіл

<i>Жам О., Капітан Л., Лукашевич О., Гайдасенко І.</i> Осушення заболочених ґрунтів у заплаві річки Трубіж у Переяславському повіті Полтавської губернії наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.	27
<i>Вовкодав В.</i> Дослідження колекції млинарських споруд Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» (1954–2022 рр.): історіографія	42

Церковна старовина

<i>Хромова В.</i> Репресоване духовенство Чернігівщини: історіографічний аспект	51
<i>Рига Д.</i> Чернігівські церкви та собори ХІ–ХІХ ст., які не збереглися до нашого часу	60

Мовою документів

<i>Мицик Ю., Тарасенко І.</i> Із нових документів до історії Сіверщини ХVІІ–ХVІІІ ст. (частина 25)	67
--	----

Розвідки

<i>Пилипенко О.</i> Діяльність кооперативних організацій українських губерній у галузі зовнішньої торгівлі наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.	85
<i>Гриценко А., Колієнко А.</i> Військово-адміністративний, правовий лад та повсякденне життя сільського населення Чернігівщини в 1941–1943 рр.	92

Літературознавчі студії

<i>Пилипенко В.</i> Українське козацтво у творчості Самуеля зі Скрипи Твардовського ...	99
<i>Гриньова О.</i> У колі втрат. З особистого листування письменника Юрія Сбітнева (1931–2021)	109
<i>Воробей Н.</i> Концепт «БАТЬКІВЩИНА» в творчості Герти Мюллер	120

Дослідницькі нотатки

<i>Філіпова Г.</i> «Те, що я збираюся вчинити, буде по-різному трактоване світом»: самогубство, архів Чарльза Вітворта та «протиприродна поведінка»	127
<i>Оксін Т.</i> Звільнення Олега Поплавського з посади завідуючого Конотопським краєвим музеєм	137

Некрологи

Пам'яті Валерія Івановича Белашова (1949–2022)	141
--	-----

CONTENT

Into the depths of centuries

- Pavlenko S.** Development of the Kyiv Metropolis (formation of the episcopal team) in the era of Hetman I. Mazepa 5

The history of cities and villages

- Zham O., Kapitan L., Lukashevuch O., Haidaienko I.** Drainage of swampy soils in the floodplain of the Trubizh River in the Pereyaslav Poviats of the Poltava Province at the end of the 19th – the beginning of the 20th c. 27
- Vovkodav V.** Research of the collection of mills buildings of the national historical and ethnographic reserve “Pereiaslav” (1954–2022): historiography 42

Church antiquities

- Khromova V.** Repressed clergy of Chernihiv Region: Historiographical Aspect 51
- Riga D.** Chernihiv churches and cathedrals of the 11th–19th c., which have not preserved to our time 60

The language of documents

- Mytsyk Yu., Tarasenko I.** To new documents on the history of the Sivershchyna XVII–XVIII centuries (part 25) 67

Explorations

- Pylypenko O.** Activities of cooperative organizations in Ukrainian regions in the field of foreign trade in the end of the 19th – the beginning of the 20th c. 85
- Hrytsenko A., Koliienko A.** Military-administrative, legal law and daily life of the rural population of the Chernihiv region in 1941–1943 92

Literary studies

- Pylypenko V.** Ukrainian Cossacks in the works of Samuel of Ckrypna Tvardovskyi 99
- Hrynova O.** In the circle of losses. From the personal correspondence of the writer Yuri Sbitnev (1931–2021) 109
- Vorobei N.** The concept of «HOMELAND» in Herta Müller’s work 120

Research notes

- Filipova H.** «What I am about to do will be interpreted differently by the world.» Suicide, the Charles Whitworth Archive, and «Unnatural Behavior» 127
- Oksin T.** Dismissal of Oleg Poplavsky from the chair of the head of the Konotop Regional Museum 137

Necrologies

- In memory of Valery Ivanovich Belashov (1949–2022) 141

